

PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR FEMEILOR LA NIVEL INTERNAȚIONAL

Lect.univ.dr. Mădălina Tomescu
Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Normele care garantează drepturile specifice ale femeilor variază de la reglementări naționale la convenții și instrumente ale legislației internaționale și europene. Câteva instrumente legislative internaționale – convenții care implică obligații pentru statele care au aderat la ele, ca și declarațiile politice cu valoare universală – interzic excluderea bazată pe gen de la exercitarea tuturor drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale.

Un asemenea instrument este *Declarația Universală a Drepturilor Omului* ca și *Pactele Internaționale ale Organizației Națiunilor Unite* asupra drepturilor civile și politice și asupra drepturilor economice, sociale și culturale precum și alte convenții ale acestei organizații, în special *Convenția asupra Eliminării tuturor Formelor de Discriminare față de Femei*.

Alte instrumente în acest domeniu includ câteva *Convenții ale Organizației Internaționale a Muncii*, sau *Planurile de Acțiune* aprobate la ultimele conferințe majore ale O.N.U., mai ales cele dedicate în special situației femeilor care au avut loc la Beijing în septembrie 1995.

Pe aceeași linie, există instrumente regionale, în special cele ale Consiliului Europei – *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* - care interzic discriminarea bazată pe sex. *Declarația asupra Egalității*, aparținând Consiliului Europei aprobată în 1988, consideră egalitatea dintre femei și bărbați un drept fundamental constituind o condiție a justiției și a democrației.

Și Uniunea Europeană, prin intermediul *Tratatului de la Amsterdam* (1997), a inclus promovarea egalității de șanse printre misiunile sale prin intermediul unor directive asupra egalității de șanse în domenii cum ar fi încadrarea în muncă, participarea la viața economică și la protecția socială, care întăresc faptul că egalitatea este un drept fundamental și un factor de coeziune economică și socială.

1. Condiția femeii oglindită în instrumente adoptate sub egida O.N.U.

Carta Organizației Națiunilor Unite este primul și cel mai important instrument internațional, care, în preambul și în șase articole¹, definește statutul juridic al femeii. Astfel, după ce în preambulul Cartei, popoarele Națiunilor Unite proclamă credința lor în: „*egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor*”, articolul 1 anunță că unul din scopurile fundamentale ale O.N.U. este dezvoltarea și încurajarea „respectării drepturilor omului, a libertăților fundamentale pentru toți,

¹ Articolele 1, 8, 13, 55, 56 și 76 ale *Cartei Organizației Națiunilor Unite*

fără distincție de rasă, sex...”. Potrivit articolului 8 „nici o distincție nu va fi impusă de Organizație accesului bărbaților și femeilor în condiții egale, la toate funcțiile, în organele sale principale și subsidiare”, iar articolele 13, 55 și 76 impun statelor membre obligația de a respecta drepturile omului și libertățile fundamentale „pentru toți, fără distincție de rasă, sex...”.

Normele referitoare la condiția femeii au fost prevăzute și dezvoltate într-o serie de instrumente adoptate în cadrul Națiunilor Unite, precum *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, proclamată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948², *Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale* și *Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice*, adoptate de Adunarea Generală la 19 și respectiv 16 decembrie 1966³.

Convenția asupra Drepturilor Politice ale Femeii a fost adoptată de Adunarea Generală la 20 decembrie 1952 și a intrat în vigoare la 7 iulie 1955⁴. Traducând în viață principiul enunțat în preambulul *Cartei O.N.U.* referitor la egalitatea în drepturi a bărbatului cu femeia, *Convenția asupra Drepturilor Politice ale Femeii* este primul tratat internațional cu vocație de universalitate care definește statutul juridic al femeii în societate.

Parafrazând articolul 21 din *Declarația Universală a Drepturilor Omului* prin preambulul Convenției, părțile contractante recunosc faptul că orice persoană are dreptul de a participa la conducerea treburilor publice ale țării sale. Părțile contractante își afirmă, de asemenea, dorința de a acorda bărbaților și femeilor egalitate în folosința și exercitiul drepturilor politice, în conformitate cu *Carta O.N.U.* și cu *Declarația Universală a Drepturilor Omului*.

Articolele 1 și 3 din Convenție enunță următoarele drepturi specifice ale femeilor: dreptul la vot la toate alegerile, în condiții de egalitate cu bărbații, fără nici o discriminare; femeile vor fi eligibile, în condiții de egalitate cu bărbații, în toate organismele publice alese, constituite în virtutea legislației naționale, fără discriminare; femeile vor avea, în condiții de egalitate, același drept ca și bărbații de a ocupa orice post public și de a exercita oricare din funcțiile publice stabilite pe baza legislației naționale, fără nici o discriminare.

Drepturile femeii au fost lărgite în 1966, la cele trei categorii de drepturi enunțate în Convenția din 1952 adăugând altele prin articolul 25 din *Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice*. Prin acest articol s-a extins interdicția discriminării prevăzută în articolul 2 și a dispus pur și simplu că orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără nici una dintre aceste discriminări menționate în acel articol și fără restricții nerezonabile: să ia parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși; să aleagă și să fie ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu

² Potrivit articolului 2 „Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire”, mai ales de sex.

³ Articolul 3 din ambele documente dispune: „Statele părți la prezentul Pact se angajează să asigure dreptul egal pe care îl au bărbatul și femeia de a beneficia de toate drepturilor economice, sociale și culturale” (civile și politice).

⁴ Până la 30 iunie 1994, la Convenție au devenit părți 104 de state, iar alte 5 au semnat-o numai. România a ratificat-o prin Decretul nr. 222 din 27 aprilie 1954. La semnarea Convenției România a făcut rezerve la articolele 7 și 9.

universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor; să aibă acces, în condițiile generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa.

Adoptarea acestor prevederi a avut un mare rol în acordarea de drepturi politice femeilor. După 1977, 139 de state membre ale O.N.U. (dintr-un total la vremea respectivă de 147) au recunoscut femeilor dreptul la vot⁵.

Prin instrumentele prezentate au fost consacrate anumite standarde internaționale care definesc condiția femeii în societate. Pentru transpunerea acestora în practica statelor au fost prevăzute anumite măsuri și anumite mecanisme. Cele mai multe măsuri de natură să favorizeze accelerarea punerii în practică a standardelor respective emană de la *Comisia Condiției Femeii*, organ tehnic al *Consiliului Economic și Social*.

Comisia pentru Condiția Femeii a fost creată la 21 iunie 1946 de către *Consiliul Economic și Social*, prin Rezoluția 11/11. Ea este compusă din reprezentanții a 32 de state membre ale Națiunilor Unite și are competența de a elabora recomandări și rapoarte asupra dezvoltării drepturilor femeii în domeniile politic, economic, social și educativ și de a face recomandări *Consiliului Economic și Social* asupra problemelor care prezintă un caracter de urgență în acest domeniu.

În primii săi ani de existență, Comisia s-a preocupat în principal de asigurarea egalității juridice a bărbatului și femeii. Însă ulterior mandatul său a fost lărgit cu o serie de noi probleme care au o influență asupra drepturilor femeii. Astfel, ea a examinat efectele *apartheid*-ului asupra condiției femeii; protecția femeilor și copiilor în perioada de urgență și de conflict armat în lupta pentru pace, autodeterminare, eliberare națională și independență; influența mijloacelor de informare în masă asupra atitudinilor față de rolul care revine femeii și bărbatului în societatea actuală; influența activităților de interese străine, economice și altele asupra condițiilor de viață ale femeii în teritoriile dependente; problemele femeilor care lucrează având în același timp și responsabilități familiale, și problemele speciale ale drepturilor femeilor deținute sau întemnițate.

Trebuie menționat, totodată, rolul deosebit de important jucat de Comisie în pregătirea instrumentelor internaționale pentru promovarea condiției femeii și în pregătirea de rezoluții și recomandări adresate guvernelor pentru ca acestea să amelioreze condiția femeii. Ea a aplicat un program permanent de educație civică și politică a femeii și a încurajat guvernele și organizațiile neguvernamentale să procedeze la fel.

Adunarea Generală a O.N.U. a fost statul major care a stabilit liniile directoare de acțiune pentru stabilirea statutului juridic al femeii, adoptând în acest sens următoarele inițiative: proclamarea *Anului Internațional al Femeii* (1975) și a *Deceniului Națiunilor Unite pentru Femei: Egalitate, Dezvoltate și Pace* (1976-1985); adoptarea *Declarației de la Mexico* asupra egalității femeilor și contribuția lor la dezvoltare și pace și *Planul de acțiune mondial în vederea*

⁵ Cele 8 state care nu acordaseră drept de vot femeilor până în 1977 erau: Bahrein, Kuwait, Statele din Nordul Nigeriei, Oman, Qatar, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite și Yemen.

*realizării obiectivelor Anului Internațional al Femeii*⁶; stabilirea de rapoarte asupra principalelor tendințe și politici privind condiția femeii; convocarea în 1980 la București a *Conferinței mondiale a populației*; stabilirea programului interinstituțional pentru Deceniu și crearea *Fondului de contribuții voluntare pentru Deceniu* și a *Institutului Internațional pentru cercetare și formare pentru promovarea femeii*; adoptarea de rezoluții asupra integrării femeii în procesul de dezvoltare și a participării lor la promovarea păcii și cooperării internaționale.

Marile linii directoare ale strategiilor de promovare a condiției femeii au fost concentrate în programele adoptate în cadrul *Anului Internațional al femeii* și al *Deceniului Națiunilor Unite pentru femei*.

Anul Internațional al Femeii a fost proclamat de Adunarea Generală a O.N.U. la 16 decembrie 1972 cu scopul de a iniția o acțiune mai intensivă menită a promova egalitatea între bărbați și femei, de a asigura deplina integrare a femeilor în programul global de dezvoltare și a recunoaște importanța contribuției crescânde a femeilor la dezvoltarea cooperării între state și la întărirea păcii în lume.

În cadrul *Anului Internațional al Femeii* au avut loc mai multe manifestări care au culminat cu *Conferința Mondială a Anului Internațional* care și-a desfășurat lucrările între 19 iunie și 2 iulie 1975 la Ciudad de Mexico⁷. Dintre documentele adoptate de Conferință, două prezintă o importanță deosebită – *Declarația de la Ciudad de Mexico* și *Planul de acțiune mondial în vederea realizării obiectivelor Anului Internațional al Femeii*.

Deceniul Națiunilor Unite pentru femei: egalitate, dezvoltare și pace a fost proclamat de Adunarea Generală a O.N.U. în data de 15 decembrie 1975 cu scopul ca în această perioadă să se aplice *Planul de acțiune mondial al femeii de la Ciudad de Mexico*.

Sub egida O.N.U. a avut loc la Beijing în 1995 ultima Conferință dedicată problemelor femeii. Principalele obiective au fost cuprinse în *Declarația de la Beijing* și *Planul de acțiune de la Beijing*.

2. Instrumente cu privire la eliminarea discriminării față de femei

Principiile nediscriminării și egalității au fost foarte clar exprimate încă de la cele două Conferințe internaționale – de la Dumbarton Oaks și San Francisco – care au elaborat Carta O.N.U. Ele au fost apoi enunțate, reiterate și dezvoltate atât în instrumente cu caracter general cât și în instrumente specifice asupra drepturilor femeii.

2.1 Declarația privind eliminarea discriminării față de femei

⁶ Planul, care a fost adoptat la 2 iulie 1975 stabilește ca principale obiective de a face astfel ca femeile să aibă în drept ca și în fapt, dreptul și posibilitatea de a vota și de a participa la viața publică și politică la egalitate cu bărbații, la nivel național, local și comunitar și de a le face să devină conștiente de responsabilitățile lor de cetățene.

⁷ La conferință au participat peste 1000 de reprezentanți proveniți din 133 de state (din care circa 70% femei).

După patru ani de dezbateri și negocieri în Comisia pentru condiția femeii, la 7 noiembrie 1967 cea de-a XXII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a adoptat în unanimitate **Declarația asupra eliminării discriminării față de femei**.

Necesitatea adoptării acestui document rezultă din faptul că, în ciuda prevederilor din Carta O.N.U., din Declarația universală a drepturilor omului și din cele două Pacte internaționale, egalitatea în drepturi a femeilor continuă să facă obiectul a numeroase discriminări.

Considerând, în primul său articol, că discriminarea față de femei este injustă și constituie o atingere la demnitatea umană, cel de-al doilea articol cere abolirea legilor, cutumelor, regulamentelor și practicilor în vigoare care constituie o discriminare față de femei și adoptarea de măsuri juridice adecvate pentru a asigura egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor.

O importanță capitală în structura Declarației o prezintă articolul 3 care menționează, pentru prima oară într-un instrument internațional, rolul educației în schimbarea mentalității⁸.

În celelalte articole sunt enunțate drepturile sau anumite categorii de drepturi: în articolul 4 – libertățile publice⁹; în articolul 5 – dreptul la o cetățenie; în articolul 6 – drepturile civile; în articolul 7 – abrogarea dispozițiilor discriminatorii din codurile penale; în articolul 8 – interzicerea traficului cu femei și exploatării prostituției feminine; în articolul 9 – dreptul la educație; în articolul 10 – drepturi economice și sociale.

2.2 Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei

Adunarea Generală a O.N.U. a declarat perioada 1975 – 1985 o decadă a drepturilor femeilor. *Convenția Națiunilor Unite asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei* a fost deschisă spre semnare. Pentru prima oară, rolul și responsabilitatea guvernelor de a folosi toate măsurile potrivite pentru a asigura participarea egală a femeilor a fost subliniată într-o convenție internațională. Multe țări din Europa și din lume au arătat unele rezerve cu privire la câteva articole ale acestei Convenții. Totuși, nici o țară europeană nu a arătat rezerve cu privire la articolul 7 asupra reprezentării egale în domeniul politic sau cu privire la articolul 8 asupra oportunității egale a femeilor și bărbaților în a reprezenta populația în guvernele țării sale sau în organizațiile internaționale și de a participa la eforturile acestora.

Au trecut mai mult de douăzeci și cinci de ani de la începutul *Decadei pentru Femei* a O.N.U. Pentru multe femei din lume, nu numai din Europa, au avut loc schimbări uriașe și s-a realizat un progres imens în asigurarea unui

⁸ Articolul este astfel formulat: „Trebuie luate toate măsurile potrivite pentru a educa opinia publică și a insufla în toate țările dorința de a abolii prejudecățile și a suprima toate practicile cutumiare sau altele care se întemeiază pe inferioritatea femeii”.

⁹ Dreptul de a vota și de a fi alese, dreptul la vot în orice referendum public; dreptul de a ocupa posturi publice și de a exercita toate funcțiile publice, în aceleași condiții cu bărbații și fără nici o discriminare.

climat în care femeile se pot bucura de drepturile lor fundamentale. Astăzi, în general, femeile sunt mult mai educate și dispun de oportunități mai consistente de a participa pe piața muncii. Au fost făcuți pași importanți în unele țări pentru a ajuta ca femeile și bărbații să împace viața familială cu munca.

Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei a fost adoptată și deschisă pentru semnare la data de 18 decembrie 1979 și a intrat în vigoare la data de 3 septembrie 1981¹⁰.

În preambul, statele părți ale acestei Convenții reafirmă necesitatea ca drepturile fundamentale ale omului să fie respectate, cu precădere cele care implică eliminarea formelor de discriminare în funcție de sex. După cum se specifică în preambul, această Convenție se sprijină pe toate celelalte instrumente internaționale în care se reafirmă egalitatea în drepturi, în special *Declarația Universală a Drepturilor Omului* care afirmă principiile inadmisibilității discriminării și care proclamă că „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi”¹¹ și că toate drepturile și libertățile sunt proclamate în Declarație, fără nici o deosebire, incluzând deosebirile de sex. De asemenea, Pactele Internaționale asupra drepturilor omului au obligația de a asigura egalitatea în drepturi a femeilor și bărbaților de a se bucura de toate drepturile economice, sociale, culturale, civile și politice.

Se atrage atenția asupra faptului că discriminarea împotriva femeii înseamnă o violare a principiului egalității în drepturi și al respectului pentru demnitatea umană și că se constituie într-un obstacol împotriva participării femeilor, în termeni egali cu bărbații, la viața politică, socială, economică și culturală a țărilor lor.

Convenția este structurată în șase părți care însumează 30 de articole. Partea I a Convenției stabilește încă din primul articol definiția acceptată a termenului *discriminare împotriva femeii*, urmând să stabilească în următoarele articole modalitățile prin care statele să asigure respectarea drepturilor femeilor în domeniul legislativ.

Partea a II-a este cea mai importantă, deoarece stabilește egalitatea în drepturi între femei și bărbați, în special în drepturile civile și politice. După cum am amintit, articolele 7 și 8 stabilesc dreptul de a alege și de a fi ales, precum și dreptul de a participa ca reprezentant al statului la toate structurile internaționale.

Partea a III-a acoperă egalitatea în drepturi în domeniile social, cultural, economic, stipulând dreptul egal al educației¹², dreptul egal al muncă și la condiții satisfăcătoare și echitabile de muncă¹³, accesul egal la serviciile de sănătate¹⁴, egalitatea în drepturi în domeniile economic și social¹⁵, protecția femeilor aflate în mediul rural¹⁶.

Partea a IV-a stipulează în cele două articole egalitatea în fața legii și drepturi egale între femei și bărbați la încheierea căsătoriei, în decursul ei și la desfacerea ei.

¹⁰ România a semnat Convenția la 4 septembrie 1980 și a ratificat-o prin Decretul 342 din 26 noiembrie 1981.

¹¹ Articolul 1, *Declarația Universală a Drepturilor Omului*

¹² Articolul 10, *Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei*.

¹³ Articolul 11, *ibidem*.

¹⁴ Articolul 12, *ibidem*.

¹⁵ Articolul 13, *ibidem*.

¹⁶ Articolul 14, *ibidem*.

Partea a V-a stipulează înființarea unui *Comitet pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeii* aflat sub îndrumarea O.N.U.

Partea a VI-a face referire la instrumentele de ratificare a acestei Convenții, precum și la exprimarea rezervelor cu privire la unele articole. Trebuie adăugat că unele țări au aplicat restricții cu privire la unele articole. Belgia, Luxemburg, Spania și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord au aplicat restricții cu privire la articolul 7 în legătură cu transmiterea ereditară a coroanei, iar Germania și Elveția au aplicat restricții cu privire la legislația militară națională care prevede interzicerea participării femeilor în activitățile ce implică conflicte armate.

2.3. Instituții privind protecția drepturilor femeii

Concomitent cu adoptarea unor instrumente juridice adecvate, comunitatea internațională s-a concentrat asupra constituirii unor organisme și mecanisme eficiente pentru protecția și garantarea drepturilor femeii, urmărind cunoașterea evoluțiilor în acest domeniu și elaborarea unor recomandări adecvate.

Prin instrumente juridice adoptate după al II-lea război mondial s-a constituit și *Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeii*. Comitetul a fost instituit în baza prevederilor *Convenției pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeii*, adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. în anul 1979.

Comitetul este alcătuit din 23 de membri, experți având „o înaltă ținută morală și competență în problemele reglementate prin Convenție”¹⁷. Membrii Comitetului acționează ca experți, în capacitatea lor personală, respectându-se principiul „distribuției geografice echitabile și a reprezentării diferitelor forme de civilizație și a principalelor sisteme juridice”¹⁸.

Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeii este îndrituit „să analizeze progresele înregistrate în implementarea Convenției, inclusiv rapoartele înregistrate de statele părți cu privire la evoluțiile constatate în țările lor”¹⁹ făcând sugestiile și recomandările ce se impun.

Organizația Națiunilor Unite are în subordinea sa mai multe instituții specializate pe probleme legate de egalitatea de gen. Aceste instituții conlucrează pentru o mai bună implementare a deciziilor în toate țările lumii.

Bazată pe viziunea egalitaristă a *Cartei Națiunilor Unite*, *Divizia pentru Dezvoltarea Femeii* (DAW) susține îmbunătățirea statutului femeii în toată lumea și obținerea egalității de fapt între femei și bărbați. Divizia promovează femeile ca participanți egali și ca beneficiari ai unui suport de dezvoltare, pace și securitate, guvernare și drepturile omului ținând să asigure participarea femeilor ca parteneri egali cu bărbații în toate aspectele societății umane. Eforturile sale sunt un soi de catalizator pentru avansarea chestiunilor legate de femei pe agendele

¹⁷ Articolul 17, punctul 1, *Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare împotriva femeii*.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Articolul 18, ibidem.

internaționale și pentru a realiza acest obiectiv, lucrează intens cu guvernele statelor, cu partenerii săi din sistemul Națiunilor Unite și cu societatea civilă. Inițiază cercetări și dezvoltă politici adecvate, încurajând interacțiunea dintre guverne și societatea civilă. Țintește să întărească comunicarea dintre procesele de dezvoltare a politicilor internaționale și naționale prin promovarea de standarde și norme globale, prin atragerea atenției publicului și prin promovarea celor mai bune metode. Sprijină *Comisia asupra Statutului Femeii* prin elaborarea de norme și politici globale și *Comitetul asupra eliminării tuturor discriminărilor împotriva femeii* prin servicii substanțiale în domeniul tehnic. Acordă servicii de consultanță și programe tehnice de cooperare pentru țările în curs de dezvoltare.

Un alt organism important în sistemul Națiunilor Unite este UNIFEM-ul. Acest organism are ca obiectiv principal promovarea egalității de gen și îmbunătățirea statutului femeii. În particular, își concentrează eforturile în implementarea *Platformei de Acțiune de la Beijing* și a altor documente ale O.N.U. la nivel global prin sprijinirea femeilor în mediile politic și economic, și prin realizarea efectivă a drepturilor femeilor. Lucrează cu guverne, formațiuni non-guvernamentale, comunități și alte organizații, precum și cu indivizi. Promovează participarea femeilor la conducerea statului și în posturile de decizie abordând atât măsuri pentru creșterea numărului femeilor în posturile de conducere cât și măsuri care să aducă o schimbare de ordin calitativ în participarea la decizie prin rolurile femeilor ca lideri noi ce pot promova programe bazate pe egalitatea de șanse și o mai bună guvernare. Sprijină capacitatea grupurilor de femei de a încorpora nevoile de gen în procesele de adoptare a politicilor. Lucrează în acest sens cu organizații regionale cum ar fi APEC și ASEAN pentru a susține problemele legate de femei. Asistă agențiile guvernamentale la identificarea și înțelegerea problemelor de gen și la formularea strategiilor legate de gen pentru a îmbunătăți statutul femeilor prin statistici, atragerea atenției și analize de gen. În plan economic, UNIFEM urmărește să sprijine activitățile economice inovative care vor spori autonomia și veniturile familiale ale femeilor; să sprijine activitățile inovative și strategice de dezvoltare a afacerilor femeilor; să conlucreze cu guverne și grupuri industriale, mai ales cu asociațiile de afaceri ale femeilor; urmărește să dezvolte capacitatea femeilor implicate în afaceri de a face față la schimbările pieței.

În planul drepturilor omului UNIFEM ajută la implementarea *Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare împotriva femeii* și a altor instrumente de drepturile omului legate de drepturile femeilor, promovează și susține participarea grupurilor feminine și a societății civile pentru eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și sprijină participarea egală a femeilor la rezolvarea conflictelor și la misiunile de preservare a păcii.

Și alte organisme, cum ar fi Consiliul Uniunii Europene, au în subordine diferite comitete și comisii axate pe apărarea drepturilor omului și în mod special pentru promovarea drepturilor femeii. Printre acestea se află și *Înaltul Comitet pentru Egalitate între femei și bărbați* (CDEG)²⁰. Membrii acestui Comitet sunt numiți de către guvernele fiecărui stat membru și sunt experți cu o

²⁰ Engl. *The Steering Committee for Equality between Women and Men*

responsabilitate înaltă pentru politici favorabile egalității între femei și bărbați sau alți înalți specialiști. CDEG admite prezența organismelor non-guvernamentale internaționale cu statut de observatori la ședințele sale. Printre acestea se numără *Comitetul femeilor alese reprezentanți în autoritățile locale și regionale ale Consiliului Municipalității și al Regiunilor Europene* (CEMR)²¹ și *Grupul „Egalitate – Paritate – Femei – Bărbați”*²² care este un grup de organizații non-guvernamentale cu statut consultativ pe lângă Consiliul Uniunii Europene. Acest organism a luat ființă în anul 1979. Printre misiunile care îi sunt menite se numără: examinarea situațiilor legate de egalitatea între femei și bărbați în societatea europeană și monitorizarea progresului făcut; inițierea unor analize, studii și evaluări pentru a confrunta politicile naționale și experiențele electorale, pentru a aprofunda strategii de politică, măsuri și instrumente pentru a implementa egalitatea și dacă e necesar, pregătirea instrumentelor legale în legătură cu aceste subiecte; pregătirea conferințelor ministeriale europene asupra egalității între femei și bărbați; cooperarea cu alte comitete și comisii în implementarea unor proiecte; alcătuirea de rapoarte anuale.

Pe lângă aceste organisme interguvernamentale în acest domeniu își desfășoară activitatea și organizații non-guvernamentale internaționale și regionale. Este greu de spus cam câte asemenea organisme își desfășoară activitatea în lume dar printre ele putem aminti de AFEM²³ sau *Alianța pentru o democrație paritară*²⁴ (APD).

AFEM este o organizație transnațională non-guvernamentală pentru apărarea drepturilor femeilor creată în anul 1996 și care reprezintă state din sudul Europei – Spania, Franța, Italia și Portugalia. Scopul său este acela de a clădi o Europă a cetățenilor bărbați cât și femei care să fie mai solidară, mai justă și care să respecte dualitatea umanității, cu multă considerație față de valorile culturii sudice.

ADP este o organizație non-guvernamentală creată în decembrie 1993 în urma unor dezbateri între unele sectoare ale opiniei publice cu privire la posibila contribuție a „parității” la îmbunătățirea statutului femeii, mai ales în legătură cu participarea publică și politică la nivelul decizional. Scopurile sale sunt obținerea unei participări egale a femeilor și bărbaților în domeniul domestic, familial, economic, financiar, public și politic și avansarea conceptului de „democrație paritară” ca să facă posibilă o societate organizată în așa fel încât să ilustreze compoziția umanității. Organizația este deschisă pentru ambele sexe.

*Internaționala Socialistă a Femeilor*²⁵ reunește organizațiile de femei din partidele socialiste, social-democrate și muncitorești afiliate la Internaționala Socialistă. Înainte de octombrie 2003 SIW număra 129 de organizații membre, provenind de pe toate continentele. Scopul și obiectivele Internaționalei pot fi sintetizate astfel:

- întărirea relațiilor dintre membrii săi;
- promovarea unor programe de acțiune menite să înlăture orice formă de discriminare din societate, inclusiv inegalitatea dintre femei și bărbați, precum

²¹ Engl. *The Standing Committee of women elected representatives of local and regional authorities of the Council of European Municipalities and Regions*

²² Engl. *„Equality – Parity – women – men” Regrouping*

²³ Franc. *Association des Femmes de l'Europe Méridionale*

²⁴ Engl. *Alliance for Parity Democracy*

²⁵ Engl. *Socialist International Women – SIW.*

și să contribuie la apărarea drepturilor omului, la consolidarea păcii și a dezvoltării;

- promovarea în rândul femeilor a cunoașterii și înțelegerii dezideratelor și obiectivelor de acțiune ale social-democrației;
- extinderea relațiilor dintre membrii săi și alte structuri de orientare socialistă ale femeilor, care nu au statut de membre, dar care doresc să coopereze cu Internaționala Socialistă a Femeilor.

SIW este o organizație non-guvernamentală cu statut consultativ la *Consiliul Economic și Social* al Națiunilor Unite și la *Consiliul Europei*.

3. Mijloace de protecție împotriva traficului cu femei

Consiliul Economic și Social al O.N.U. și-a mărit aria de investigare incluzând alte manifestări contemporane de sclavie, traficul și exploatarea femeilor. Există cinci Convenții internaționale care condamnă aceste practici antiumane²⁶. Există *Grupuri de lucru asupra formelor contemporane de sclavie* însărcinate să supravegheze aplicarea convențiilor referitoare la sclavie și să examineze situația în diferite regiuni ale lumii. *Comisia Condiției Femeii*, care se ocupă în special de problemele analoage sclaviei, comunică cu regularitate informații *Grupului de lucru asupra formelor contemporane de sclavie*.

Primul instrument internațional care urmărea combaterea comerțului cu femei a fost *Aranjamentul de la Paris* din 18 mai 1904 pentru reprimarea traficului cu femei albe, semnat de 18 state. La 4 mai 1910, 13 state au semnat tot la Paris *Convenția internațională referitoare la reprimarea traficului cu femei albe*, la care au aderat în final 34 de state.

Sub auspiciile O.N.U. a luat ființă *Convenția pentru reprimarea traficului cu ființe umane și a exploatării prostituției semenilor*, aprobată de Adunarea Generală la 12 decembrie 1949, pe care a deschis-o spre semnare la 21 martie 1950. Această Convenție, care nu vizează în mod expres femeile, unifică o serie de instrumente internaționale adoptate în prima jumătate a secolului al XX-lea pentru protecția femeilor și copiilor. Considerând că prostituția și răul care o însoțește, și traficul cu ființe umane în vederea prostituției lor sunt incompatibile cu demnitatea și valoarea persoanei umane și pun în pericol bunăstarea individului, a familiei și a comunității²⁷, statele părți la Convenție „decid pedepsirea oricărei persoane care, pentru a satisface pasiunile altuia”:

1. ademenește, atrage sau îndeamnă, în vederea prostituției, o altă persoană, chiar cu consimțământul acesteia;
2. exploatează prostituția altei persoane chiar cu consimțământul acesteia”²⁸.

²⁶ Este vorba despre: *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, *Pactele Internaționale, Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei* și *Convenția referitoare la Drepturile Copiilor*.

²⁷ Preambul, partea I, *Convenția pentru Reprimarea Traficului cu Ființe Umane și a Exploatării Prostituirii Semenilor*.

²⁸ Articolul 1, ibidem.

Totodată, statele se angajează să pedepsească orice persoană care ține, conduce sau cu bună știință finanțează sau contribuie la finanțarea unei case de toleranță sau dă în folosință, cu bună știință, în totalitatea sau în parte, un imobil sau un alt loc în scopul prostituției altei persoane²⁹. Statele părți se angajează să abroge sau să abolească toate legile, reglementările și practicile administrative potrivit cărora persoanele care se pretează sau sunt bănuite că se pretează la prostituire sunt înscrise în registre speciale, să posede acte speciale ș.a. Statele părți se angajează să comunice Secretarului general al O.N.U. legile și regulamentele proprii în vigoare și, anual, orice noi texte de lege sau reglementări referitoare la obiectul Convenției și toate măsurile ce le vor lua pentru aplicarea acesteia.

Problema reprimării traficului cu publicații obscene se înscrie în aceeași categorie de preocupări ale comunității internaționale de a asana relațiile interumane de practici care atentează la demnitatea și egalitatea în drepturi a oamenilor.

Procesul de eradicare a traficului cu publicații obscene a fost amorsat la începutul secolului al XX-lea când la Paris a fost adoptat (la 4 mai 1910) primul document internațional în materie – *Angajamentul relativ la reprimarea circulației publicațiilor obscene*, în baza căruia guvernele contractante se angajau să stabilească sau să desemneze o autoritate menită să:

- centralizeze toate informațiile care ar înlesni descoperirea și reprimarea actelor care ar fi infracțiuni la legislația lor internă privitoare la scrieri, desene, imagini sau obiecte obscene și ale căror elemente constitutive vor avea un caracter internațional;
- procure toate informațiile care ar putea împiedica importul publicațiilor sau obiectelor amintite, să asigure ori să grăbească confiscarea lor în limitele legislației interne;
- comunice legile care ar fi fost deja în ființă sau care s-au adoptat în teritoriile lor respective cu privire la materia înțelegerii de față.

Câțiva ani mai târziu, la 12 septembrie 1923, a fost adoptată *Convenția internațională pentru reprimarea răspândirii și traficului publicațiilor obscene*, sub auspiciile Societății Națiunilor. Alcătuită dintr-un preambul și 16 articole, Convenția se constituie într-un instrument care, dacă ar fi respectată cu scrupulozitate de statele contractante, ar putea pune capăt acestui flagel.

Prin articolul 1, Înaltele Părți contractante se angajează să ia „toate măsurile pentru a descoperi și a pedepsi pe acela care va fi vinovat de una din faptele arătate mai jos...”

1. fabricarea sau deținerea de scrieri, desene, gravuri, picturi, tipărituri, imagini, afișe, embleme, fotografii, filme cinematografice sau alte obiecte obscene cu scopul de face comerț cu ele, de a le distribui sau de a le expune în mod public;

2. importul, transportul, exportul acestor materiale sau punerea lor în circulație într-un mod oarecare;

²⁹ Articolul 2, ibidem.

3. comerțul, chiar și acela care n-ar fi public, efectuarea oricărei operații privindu-le într-un mod oarecare, distribuirea lor, exprimarea lor publică sau profesia de a le da cu chirie.

În ciuda existenței acestor instrumente internaționale și naționale care interzic traficul cu ființe umane și răspândirea publicațiilor obscene acest fenomen a luat proporții incredibile, mai ales la noi în țară. Comunitatea internațională se confruntă cu grave violări ale drepturilor omului în această privință în contextul diferențelor imense existente între țările europene, între occident și orient, care determină proliferarea prostituției în rândul femeilor și nu numai. Există o serie de recomandări ale Secretarului General al O.N.U. printre care: prevenirea prostituției prin educație morală și educație civică, sporirea numărului femeilor care îndeplinesc funcția de agenți de stat în acest domeniu, stoparea discriminărilor care marginalizează persoanele prostituate, frânarea industriei și comerțului cu materiale pornografice și adoptarea de măsuri severe de reprimare când sunt implicați minori în asemenea activități, reprimarea proxenetismului sub toate formele, facilitarea formării profesionale și reintegrarea socială a persoanelor salvate de prostituție.

4. În loc de concluzii...

În ciuda existenței atâtor mijloace de promovare și de protecție a drepturilor femeilor, acestea se lovesc încă de o mentalitate care ar fi trebuit să se schimbe până acum. Și totuși, multe mame își educă fetele în spiritul acelorași concepții învechite! Iată de ce, din acest punct de vedere este lăudabilă înființarea și în România a unor instituții care să pună accentul pe respectarea și promovarea principiului egalității în drepturi și al egalității de șanse între femei și bărbați. Pe de altă parte, același principiu trebuie aplicat și în educația elevilor, pentru a putea spera la o reală aplicare atât a principiului egalității în drepturi, cât și a principiului egalității de șanse între femei și bărbați.

BIBLIOGRAFIE

- *Carta Organizației Națiunilor Unite*
- *Declarația Universală a Drepturilor Omului*
- *Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei.*
- *Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare împotriva femeii.*
- *Pactele Internaționale cu privire la Drepturile Omului,*
- *Convenția referitoare la Drepturile Copiilor*
- *Convenția pentru Reprimarea Traficului cu Ființe Umane și a Exploatării Prostituirii Semenilor.*
- www.un.org
- Christian Wolf - *Jus gentium methodo scientifica pettractatum*, Oxford, London, 1934